

burit frukt, då den emanciperade lärjungen blifvit en sökande efter sanning och rätt och af kärlek till sitt mål är beredd, att för det sanna och rätta stå och falla. Kommer denna skördetid icke – då har undervisningen och metoden varit helt och hållet ofruktbar.

Men lärdomarne och förmaningarne bredvid den egentliga skolundervisningen? Om dem är här ingenting sagt? Ja om dem är också icke mycket att säga. I rätt tid gifna kunna de verka mycket godt. På en faders och moders läppar äro de af stor vikt. Skolläraren får icke glömma dem; men han för icke på dem lita. På en god disciplin deremot kan han förlita sig så mycket, som något menskligt verk tål att lita på. Och finnes den, så finnes äfven för lärdom och förmaning någon jordmon, der de kunna fatta rot.

Författaren i Kuopio Tidning vilja vi slutligen fägna med underrättelsen, att han nu har den väntade nya Skolordningen. Det återstår honom endast att med den i handen lära oss och andra, huru den der »levande kunskapen» skall bibringas lärjungarne, och påpeka de sedliga frukter, denna kunskap skall komma att bära. Det skall glädja oss att blifva vittnen till den stora reformen – om blott denna kommer att bestå i annat än stora ord.

J. V. S.

53 INGREPP I EGANDERÄTTEN.

Litteraturblad n:o 4, april 1856

Det väl redigerade Engelska veckobladet The Economist innehåller under denna rubrik en artikel, som i flera hänseenden är serdeles anmärkningsvärd. För vår del kunna vi visserligen icke med författaren tänka lika deri, att bristen på en noggrann definition af, hvad egendom i allmänhet är, vore vållande till det intrång på eganderätten, hvaröfver klagan föres. Den abstrakta definition är visserligen icke utan vikt. Men sådane finnas också redan nog skarpa, för att under sig omfatta all eganderätt. I det civiliserade samhället hvilar naturligtvis eganderätten på öfverenskommelse, kontrakt af ett eller annat slag, som gör densamma inför lag gällande.

Felet kan alltså icke gerna ligga i bristande kunskap om, hvad egendom är, utan i försummad uppfostran och dålig allmän sed öfverhufvud. Det kan visst hända, att individer hafva en löslig föreställning om skilnaden mellan mitt och ditt såtillvida, att vissa saker anses vara af så ringa värde eller så utan egarens omsorg och arbete tillkomna, att ett olofligt tillgrepp af desamma icke besväras deras samvete. Man har i vårt land ett exempel derpå i det allmänna snatteriet af frukter ur trädgårdar, rofvor ur rofland o. s. v., i alla länder uti skogsåverkan. Det torde äfven i sådane fall sällan vara ren okunnighet om eganderätten, utan bristande aktning för densamma, som föranleder tillgreppet. Likaså är väl bedräglighet i handel och vandel sällan en följd af felande insigt i det rätta; den bedräglige lugnar blott sitt samvete dermed, att det ena eller andra slaget af bedrägeri allmännare utöfvas. Eller har i mindre allmänna fall individens uppfostran i fråga om aktning för andras rätt varit försummad eller rentaf förderfvande; att icke tala om de få fall, i hvilka verklig nöd föranleder tillgreppet, och de ganska talrika, der förhoppning att kunna ersätta det tillgripna utan någons vetande eller skada föranleder bedrägeri och brott.

Annorlunda förhåller det sig visserligen med begreppet om eganderätten, der det blir fråga om den enskilda egendomens anlitan-
 de för statsbehovet eller för det allmänna, för alla statsmedlemmars nytta
 eller för en kommuns, en korporations o. s. v. I detta hänseende kan
 man verkligen säga, att begreppet om eganderätten ännu i flera fall är
 nog obestämdt. Då t. ex. tullagstiftningen förändras, och tullen på
 någon utländsk vara nedsättes, kan man antaga, att alltid ett antal
 individer göra förluster, förlora af sin under den förut gällande lagens
 skydd välfångna egendom, likasom en dylik förlust genom tullsatsens
 10 förhöjning t. ex. på något råämne kan drabba fabriksägarna i landet,
 genom minskad förbrukning af fabrikatet eller försvårad täflan med
 det utländska dylika. Och det är dock ingenstädes vanligt, att den
 trafikerande i sådan händelse får ersättning för sin förlorade vinst, icke
 ens för verklig förlust. På samma sätt kunna monopolier och privilegier
 verka intrång på eganderätten, som åter å nyo angripes, om de utan
 ersättning upphävas. Men sådande anses också numera allmänt,
 såsom hindrande den fria konkurrensen, för så skadliga, att endast
 deras upphäfvande utan innehafvarens skada kan komma i fråga.

Genom tidningarne är det bekant, att en Sadleir, ordförande i
 20 direktionen för det Svenskt-Engelska jernvägsbolaget, efter att hafva
 på eget bevåg satt i omlopp en massa aktier i bolaget, behållande
 inbetalningarne å desamma för sig sjelf, genom frivillig död unddrog
 sig ansvarigheten. Det är denna sorgliga tilldragelse *Economist* tager till
 utgångspunkt för sin betraktelse, hvilken är af följande lydelse.

I en följande artikel svarar *Economists* redaktion en insändare, som af
 densamma begärt en definition på eganderätt, att den hvarken sjelf kan
 gifva en sådan eller hänvisa den frågande till någon författare, som
 härom upplyser. Redaktionen synes nemligen för ändamålet fordra en
 30 pragmatisk historia öfver eganderättens utveckling hos de civiliserade
 folken och öfver lagstiftningen rörande densamma. För att afhålla
 enskilda från brott mot eganderätten, vore en sådan historia visserligen
 utan större gagn. Ty det är en enkel sak, att veta, att individen har att
 afhålla sig från allt, som han icke i laglig väg ärfver eller förvärfver,
 eller från allt det, som andra individer hafva i sin besittning, de må då
 vara egare dertill eller icke, och från allt det, han sjelf innehar såsom
 anförtrordt gods. Vigtigare är den teoretiska insigten rörande egande-
 rättens natur, der fråga blir om det allmännas, korporationens, kom-
 munens, statens rätt att bestämma angående den enskildas egendom.
 40 *Economist* går så långt, att den förnekar pluralitetens rätt att mot
 minoritetens vilja bestämma öfver, hvad som är det allmänna behof,
 och olägga denna minoritet att härtill bidraga. Vi kunna för vår del
 icke gilla denna åsigt; men kunna icke heller å andra sidan neka, att alla
 länders historia ger talrika exempel på, att den enskildas eganderätt
 icke blifvit af lagstiftaren behörigen afsedd och aktad; och man måste
 medgifva, att dylika exempel äfven hos de enskilda åstadkomma
 förvirring i begreppet om eganderätt och fostra missaktning för
 densamma. Och det är detta *Economist* hufvudsakligen velat bevisa.